

"...

II- İTİRAZLARIN GEREKÇELERİ

A) E.2010/91 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

'Davacı NEŞE RADYO VE TV YAYINCILIK SANAYİİ A.Ş. tarafından 2009 yılı Ekim ayına ait reklam gelirleri Üst Kurul Payı Beyannamesini göndermediği ve 3984 sayılı Kanunun 4756 sayılı Kanunla değişik 13. maddesi uyarınca ödemesi gereken Reklam Gelirleri Üst Kurul Payı ve 4306 sayılı Kanunun geçici 1. maddesinin (A) fıkrasına istinaden ödenmesi gereken Eğitime Katkı Payının ödenmediğinden bahisle yayın kuruluşunun lisansının iptaline ilişkin 27.01.2010 tarih ve 2 sayılı Radyo ve Televizyon Üst Kurulu kararının iptali istemiyle T.C. RADYO VE TELEVİZYON ÜST KURULU'na karşı açılan davada; 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un uyuşmazlığın çözümünde uygulanacak olan 4756 sayılı Yasa ile değişik 13. maddesinin 3. fıkrasının Mahkememizce Anayasa'ya uygunluğunun incelenmesine geçildi.

2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 'Temel Hak ve Hürriyetlerin Sınırlanması' başlıklı 13. maddesinde; 'Temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz', Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti başlıklı 26. maddesinde ise; 'Herkes düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir. Bu hürriyetlerin kullanılması, milli güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, devlet sırrı olarak usulünce belirlenmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir. Haber ve düşünceleri yayma araçlarının kullanılmasına ilişkin düzenleyici hükümler, bunların yayımını engellemek kaydıyla, düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin sınırlanması sayılamaz. Düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin kullanılmasında uygulanacak şekil, şart ve usuller kanunla düzenlenir' hükümleri yer almaktadır.

3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un Mali Kaynakları ve Bütçe başlıklı 12. maddesinin 1. fıkrasının (b) bendinde; 'Özel radyo ve televizyon kuruluşlarının yıllık brüt reklam gelirlerinden %5 oranında ayrılacak paylar Üst Kurulun gelirleri arasında sayılmış, 21.05.2002 tarih ve 24761 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 4756 sayılı Kanun'un 8. maddesiyle değişik Gelir ve Cezaların Tahsili başlıklı 13. maddesinde ise; 12. maddenin birinci fıkrasının (b) bendinde öngörülen reklam gelirlerinden ayrılacak paylar elde edildikleri ayı takip eden ayın en geç 20'sinde; (a) bendine göre ödenecek TV kanal ve radyo frekansı yıllık kira bedeli her yılın Ocak ayının en geç 20'sinde; 33. maddede belirtilen idari para cezaları da cezaların tahakkukunu müteakip ilgili yayın kuruluşları tarafından ödenir. Ödemede gecikilmesi halinde, ilgili yayın kuruluşu uyarılarak yedi gün içinde ödeme yapması istenir. Yukarıda fıkra da belirtilen tarihlerden itibaren iki ay içinde ödeme yapılmazsa, Üst Kurulca yayın izninin ve lisansın iptaline karar verilir ve ödenmeyen kurum geliri icra yoluyla tahsil olunur. Gecikilen ödemeler için 6183

sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümleri uygulanır' hükümlerine yer verilmiştir.

Anayasa'nın 13. maddesinde; temel hak ve hürriyetlerin, yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak sınırlandırılacağı belirtilmiş, 26. maddesinde ise; düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetinin hangi sebeplerle sınırlandırılacağı tahdidi olarak sayılmıştır. Ancak 3984 sayılı Yasanın 13. maddesinin 3. fıkrasında; reklam gelirlerinden ayrılacak payların ödeme tarihlerinden itibaren iki ay içinde ödenmemesi halinde, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nca yayın izninin ve lisansın iptaline karar verileceği hüküm altına alınmıştır.

Anayasa'nın 26. maddesinde 'mali yükümlülüklerin yerine getirilmemesi' gibi bir sınırlama sebebi sayılmadığı halde, 3984 sayılı Kanun'un 13. maddesi ile mali yükümlülüğünü yerine getirmeyen yayın kuruluşunun yayının iptal edileceği düzenlenmiştir. Bu kural uyarınca yayın izninin ve lisansın iptaline karar verilmesi, Anayasa'nın 26. maddesinin güvence altına aldığı düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetine yapılmış bir müdahale niteliğinde olacaktır.

Bu nedenle, yayın izninin ve lisansın iptal edilmesi hususunun, Anayasa'nın 26. maddesindeki 'haber ve düşünceleri yayma araçlarının yayımını engellemek' ilkesine aykırı olduğu kanaatine ulaşılmıştır.

Açıklanan nedenlerle, Mahkememizce bakılmakta olan davada uygulanacak olan 3984 sayılı Yasanın 13. maddesinin 3. fıkrasında yer alan '... iki ay içinde ödeme yapılmazsa, Üst Kurulca yayın izninin ve lisansın iptaline karar verilir' hükmünün Anayasa'nın 26. maddesine aykırı olduğu kanaatine ulaşıldığından, Anayasa'nın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddeleri uyarınca söz konusu ibarenin iptali istemiyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmasına, 08.07.2010 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.'

B) E.2010/22 Sayılı İtiraz Başvurusunun Gerekçe Bölümü Şöyledir:

'Davacı B.A.S Basın İletişim San. Tic. A.Ş tarafından, şirket bünyesinde 'Radyo Jet FM' logosuyla yayın yapan radyo kanalının; 3984 Sayılı Yasa'nın 13. maddesinde belirtilen Reklam Gelirleri Üst Kurul Payı Beyannamesi gönderilmediğinden dolayı 7.7.2008 tarihinde uyarılmasına rağmen 2 ay içerisinde eksikliklerin giderilmediği nedeniyle 3984 Sayılı Yasa'nın Geçici 6. maddesi uyarınca kullandırılan yayın izninin iptal edilmesine ilişkin Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'nun 19.9.2008 tarih ve K:2008/8 sayılı kararın ve bu karara dayanan 27.10.2008 tarih ve 16010/13772 sayılı işlemin iptali istemiyle Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'na karşı açılan davada, 3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un 13. maddesinin son fıkrasında yer alan 'Yukarıdaki fıkra belirtilen tarihlerden itibaren iki ay içinde ödeme yapılmazsa, Üst Kurulca yayın izninin ve lisansın iptaline karar verilir ve ödenmeyen kurum geliri icra yoluyla tahsil olunur.' cümlesinin Anayasaya aykırı olduğu öne sürüldüğünden işin gereği görüldü;

Anayasa'nın 152., 2949 Sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 28. maddeleri uyarınca bir davaya bakmakta olan mahkemenin bir kanun veya kanun hükmünde kararname kuralını Anayasa'ya aykırı görmesi ya da davanın taraflardan birinin ileri sürdüğü aykırılık iddiasının ciddi olduğu kanısına varması durumunda itiraz yoluna başvurabilmesi için o kuralın bakılmakta olan davada uygulanacak

kural olması zorunludur. Uygulanacak yasa kuralından amaç, davanın değişik evrelerinde ortaya çıkan sorunların çözümünde veya davayı sonuçlandırmada olumlu ya da olumsuz yönde etki yapacak nitelikte bulunan yahut tarafların istek ve savunmaları çerçevesinde bir karar vermek için gözönünde bulundurulması gereken kurallardır.

Davacı tarafından, 3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un 13. maddesinin son fıkrasında yer alan 'Yukarıdaki fıkra da belirtilen tarihlerden itibaren iki ay içinde ödeme yapılmazsa, Üst Kurulca yayın izninin ve lisansın iptaline karar verilir ve ödenmeyen kurum geliri icra yoluyla tahsil olunur.' cümlesinin Anayasaya aykırı olduğu öne sürüldüğünden iptali istenilmekte ise de, dava konusu işlemin,

yayın izninin iptaline ilişkin olduğu, dolayısıyla itiraz konusu kuralın "Yayın izninin" tümcesinin uyuşmazlığın çözümünde uygulanacak olan kural olduğu sonucuna varıldığından, bu hükmün gerek Mahkememizce gerekse davacının öne sürdüğü savlar yönünden, Anayasa'ya uygunluğunun incelenmesine geçildi;

2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 13. maddesinde; temel hak ve özgürlüklerin, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasa'nın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabileceği, bu sınırlamanın Anayasa'nın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve laik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamayacağı belirtilmiştir.

Anayasa'nın 'Düşünceyi Açıklama ve Yayma Hürriyeti' başlıklı 26. maddesinde; 'Herkes, düşünce ve kanaatlerini söz, yazı, resim veya başka yollarla tek başına veya toplu olarak açıklama ve yayma hakkına sahiptir. Bu hürriyet resmi makamların müdahalesi olmaksızın haber veya fikir almak ya da vermek serbestliğini de kapsar. Bu fıkra hükmü, radyo, televizyon, sinema veya benzeri yollarla yapılan yayımların izin sistemine bağlanmasına engel değildir. Bu hürriyetlerin kullanılması, milli güvenlik, kamu düzeni, kamu güvenliği, Cumhuriyetin temel nitelikleri ve Devletin ülkesi ve milleti ile bölünmez bütünlüğünün korunması, suçların önlenmesi, suçluların cezalandırılması, Devlet sırrı olarak usulünce belirtilmiş bilgilerin açıklanmaması, başkalarının şöhret veya haklarının, özel ve aile hayatlarının yahut kanunun öngördüğü meslek sırlarının korunması veya yargılama görevinin gereğine uygun olarak yerine getirilmesi amaçlarıyla sınırlanabilir.' hükmüne yer verilmiştir.

3984 Sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un 13. maddesinin 1. fıkrasında, reklam gelirlerinden ayrılacak payların, elde edildikleri ayı takip eden ayın en geç 20'sinde ilgili yayın kuruluşları tarafından ödeneceği; 2. fıkrasında, ödemede gecikilmesi halinde, ilgili yayın kuruluşunun uyarılarak yedi gün içinde ödeme yapmasının isteneceği kuralı getirilmiş, itiraza konu 3. fıkrasında ise belirtilen tarihlerden itibaren iki ay içinde ödeme yapılmazsa Üst Kurulca yayın izninin ve lisansın iptaline karar verileceği hüküm altına alınmıştır.

Olayda, davacı şirketin yıllık brüt reklam gelirlerinden Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'na ödemek için ayırdığı %5 oranındaki paya ilişkin yükümlülüklerini 3984 sayılı Yasa'nın 13. maddesinin 1. fıkrasında belirtilen tarihlerde yerine getirmemesi nedeniyle aynı maddenin itiraz konusu 3. fıkrası uyarınca yayın izninin iptal edilmesi Anayasa'nın 26. maddesinin güvence altına aldığı düşünceyi açıklama ve yayma hürriyetine yapılmış bir müdahale niteliğindedir. Böyle bir sınırlamanın her şeyden önce Anayasa'nın ilgili maddesinde belirtilen nedenlerden birine dayandırılmış olması gerekir. Oysa, itiraz konusu kural Anayasa'nın 26. maddesinde belirtilen sınırlama nedenlerinden herhangi birine

Esas Sayısı : 2010/91
Karar Sayısı : 2011/98

dayanmadığından, 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un 13. maddesinin son fıkrasında yer alan "yayın izninin" tümcesine yönelik Anayasaya aykırılık iddiası ciddi bulunmuştur.

Açıklanan nedenlerle, Mahkememizce bakılmakta olan davada uygulanması gereken 3984 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayınları Hakkında Kanun'un 13.

maddesinin son fıkrasında yer alan "yayın izninin" tümcesinin Anayasanın 26. maddesine aykırı olduğu kanaatine ulaşıldığından, Anayasanın 152. ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanunun 28. maddeleri uyarınca sözkonusu ibarenin iptali istemiyle itiraz yoluyla Anayasa Mahkemesine başvurulmasına 15.12.2009 tarihinde oybirliğiyle karar verildi."